

לו לבן, ויורני את דרך ה' וינחני באורח מישור אמן ואמן.
אני מסיים בברכה ברוך ה' שהחייני וקיימני והגיעני
לזמן הזה, ואני תפלה שיזכני ה' לקיים את המצוה
כהלכתה יום יום, ולא תמוש התורה והמצוה מפי ומפי
זרעי, וזרע זרעי, מעתה ועד עולם, וה' יזכנו לראות
בבנינו אפריון, שוכן בציון, במהרה בימינו אמן ואמן.

דרוש נג

(א) לנישואין

איתא בקידושין (כ"ט א') וכל מצות הבן על האב אנשים
חייבים ונשים פטורות ובגמ' שם מאי כל מצות
הבן על האב וכו', אר"י ה"ק כל מצות הבן המוטלת על
האב לעשות לבנו אנשים חייבים ונשים פטורות, תנינא
להא דת"ר האב חייב בבנו למלו ולפדותו וללמדו תורה
ולהשיאו אשה וכו', ושם (ל' ב') להשיאו אשה מגלן
דכתיב קחו נשים והולידו בנים ובנות, וקחו לבניכם
נשים, ואת בנותיכם תנו לאנשים וכו' ע"כ.

(א) והנה יש לחקור הלא איתא בב"ר (ס' תולדות פ' ס"ג)
אמר' אליעזר צריך האדם להטפל בבנו עד
י"ג שנה, מכאן ואילך צריך שיאמר ברוך שפטרני מעונשו
של זה ע"כ ופסקה רמ"א בא"ח סי' רכ"ה ס"ב בשם י"א
ע"ש, מבו' מזה כי רק עד י"ג שנה חייב האדם לטפל
בבנו, ומי"ג שנה ומעלה שכבר נתחייב במצות אין גוים
חייב על האב להטפל בו בקיום המצות, וא"כ מאי רבותיה
דמצות הנישואין דמוטלת על האב יותר מכל המצות, ואין
לומר דגם מצות הנישואין המוטלת על האב היא רק עד
י"ג דלפני בן י"ג חייב להשיאו אשה, דהרי משנה ערוכה
שנינו באבות (פ"ה מכ"א) בן י"ח לחופה גם מרן בש"ע
אה"ע ס"ב פ' מצוה ע"כ ישראל שישא אשה בן י"ח
והמקדים וכו' מצוה מן המובחר, אבל קודם י"ג לא ישא
דהוי כגונת ע"ש, ואף דאמר האריכו בזה ויש מהס' דע"י
אביו מותר אפי' קודם י"ג וכן ד' רש"י ותוס' והרא"ש
(ע"י באה"ט ופתש"ר ואוצר הפוסקים הגד"מ) מ"מ לא
אשתמיט אף א' מהפ' לפטור את האב מחיוב להשיא אשה
לבנו אחר י"ג ואדרבה נמצא מפ' בשו"ת תשובת שמואל
שפ' להדיא שעל האב להשיא בניו בין עטנים בין
גדולים, וכ"כ בהגהות עזר מקדש שמצוה על האב להשיא
בנו משמע אפי' גדול מופלג ואינו סמוך על שלחן אביו,
מ"מ מוטל עליו כי מתבייש ע"ש (אוצר הפו' שם) באופן
שאין פוסק לזאב ממצוה זו אפי' בבנו גדול מופלג, ומ"ש
בנר"ט משום שמתבייש טעם קלוש הוא זה דע"ז אינו
אלא לענין לשדלו ולהמציא לו אשה אבל להתחייב
בהוצאות מנ"ל, ובאמת עינינו הרואות כי הלכה זו השמיטה
הפוס' הראשונים מספריהם הרמב"ם והטור הש"ע שלא
העלו אותה על שלה"ט הוא פלא, דהלא היא משנה ובריתא
ערוכה כנ"ל ומצאו לה טמוכין מה"ת וקחו לבניכם נשים
ואת בנותיכם תנו לאנשים.

(ב) והנה כבר עמדתי ע"ז בס' ישכ"ע ח"ה אה"ע סי' א'
ושם באתי לכלל ישוב ע"פ ההלכה קחינו משם
ואכמ"ל, ואמנם יש עוד לאלוה מילין ע"פ דרך הדרש
באשר נדקדק מאמר הפ' (בראשית ב' י"ח) ויאמר ה'
אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו,
(א) אומרו ה' אלקים מדת הרחמים ומדה"ד יחד, (ב) אומרו
לא טוב, כאילו העזר הזה הוא מצד מהותו טוב, לא מצד
החיוב, (ג) אומרו האדם בה"א הידיעה, (ד) אומרו אעשה
לו עזר כנגדו, גר' דרק מצד להיות לו לעזר, והוא פלא.

דהרי א"א לעולם להתקיים מבלי שיהיו זכר ונקבה
שיולידו בנים ובנות, ואטו האדם גרע מכל מין בריה
שנולדו זכר ונקבה לקיום המין? ובפרט לפירש"י שם
שפ' שלא יאמרו אני יחיד בעליונים, והוא יחיד בתחתונים,
דיש להק' יותר האם רק מפני זה ברא לו הקב"ה נקבה,
הלא מצד החיוב צריכה הנקבה לקיום העולם, ועוד דאם
רק מפני שלא יאמרו וכו' היה יכול לבראת עוד זכר אחר
שיהיו שנים, ולא ישאר אדה"ר יחידי ולמה דוקא נקבה,
(ה) אומרו כנגדו מה המכוון בזה וע"י בהנאת מלבי"ם
ובהעמק דבר ז"ל מה שביארו בזה.

(ג) ואמנם לפעד"ן לפרש דהנה כבר ידוע מה שדרשו
רז"ל על מאה"כ בראשית ברא אלקים דבתח"י
עלה במחשכה לפניו לברוא העולם במדה"ד ואה שא"א
לעולם להתקיים במדה"ד, שיתף עמו מדה"ר, והוא ביום
עשות ה' אלקים ארץ ושמים, דהיינו ע"י שיתוף שניהם
מדה"ד ומדה"ר, והנה הוכר מתייחס תמיד ביחס מדה"ר,
והנקבה מתייחסת ביחס מדה"ד שהזכר תמיד מטבעו רחמן
ואוהב להשפיע ע"ד מאה"כ כרחם אב על בנים, והנקבה
מטבעה נוטה למדה"ד, שאין לה נטיה להשפיע ע"ד שאמרו
אשה עינה צרה באורחים, דלית לה מגרמה כלום, וזה
שמכנים תמיד בספרי המקובלים לכל משפיע במדת החסד
דהיינו הוכר וכל נשפע במדת הנבונה תוקף הדינן דהיינו
הנקבה דלית לה מגרמה כלום.

(ד) והנה אחר שברא הקב"ה כל הנבראים הזכר והנקבה,
כל א' בטבעו ומזגו ושיתף מדה"ד ומדה"ר יחד כנ"ל
או ראה שלא טוב היות האדם לבדו אמר האדם ולא אדם
לדמוז גם הנקבה שמתייחסת באות ה' של האדם, כאילו אמר
לא טוב היות זה"א שהיא הנקבה ואדם הוא הזכר לבדו ר"ל
כל א' בטבעו ומזגו אותו הטבע שנברא בו לבד היינו
דחזק יתיה תמיד בבחי' רחמים לבד והנקבה בבחי' דין
לבד בלי מיווג עם חבירו יחד אלא אעשה לו עזר כנגדו
ר"ל למזג אותו עם המדה שכנגדו שכל א' יהיה ממוזג
קצת עם המדה שכנגדו והוא ה' אלקים היינו מדה"ר ומדה"ד
יחד, ואו לקח א' מצלעותיו ובנה מהם האשה היינו אותה
האשה שברא כבר, עתה מיווג אותה בא' מצלעותיו שע"ז
ניתוסף לה בחי' הזכר ובמקום הצלעות ויסגור בשר
ותחתונה היינו בשר שמבחי' נקבה, שהאשה מתייחסת
ביחס בשר ע"ד ראת הלאה אשר הוא אוכל, והזכר שיש בו
בחי' יובש מתייחס ביחס עצם שאין בו ליחה כהבשר,
באופן שהזכר מיווג אותו בבחי' נקבה הנקבה מיווג אותה
בבחי' זכר דוגמת מה שמיווג בבריאת שמים וארץ, וזה
אומרו זאת הפעם עצם מעצמי וגו' ודרז"ל לאפוקי חוה
ראשונה ולפי"ה היינו חוה ראשונה שלפני המיווג שעתה
מיווג אותה עמו בבחי' זכר.

(ה) ובזה יובן מאה"כ ע"כ יעזב איש את אביו ואת אמו
ודבק באשתו, דלכאורה איזה קשר יש לא' עם
הב', אך להאמר הבונה כן, דעם שהבן כלול מהאב והאם,
דהאב מזריע לובן והאם אדם וזאת ממזג משניהם,
ומהטבע מוכרח להיות כרוך וקשור תמיד עם אביו ואמו,
אך בכל זאת אחר שנרשא אשה, תיכף מרגיש ההתקרבות
שיש לו עם האשה יותר מהתורמים, ומכא הטבע ההתקרבות
שיש לו עם אשתו מושכת אותו אליה ועוזב את אביו ואמו,
ואותו הקשר שיש לו עם האשה הוא עולה בעדיפותו
ורכיבויו יותר מהקשר שיש לו עם אביו, והוא דקדוק
זאמרו ע"כ יעזב וגו', ולא עוזב, דעוזב מורה מצד הרצון
דמצד רצונו עוזב, אבל יעזב, מורה על הכפייה כאילו מי
שהוא כופה אותו לעזוב, והיינו מצד הטבע, דהטבע כופה
אותו לעזוב.

(ו) ומעתה נבוא לעיסק דברינו על עצם החיוב של האב
להשיא אשה לבנו, דמאי רבותא דמצוה זו

לעת"ל שלעת"ל כל חלקי התורה יהיו הסוד שבסודות וא"כ לפי"ז צריך להיות ב' סוגי נשמות א' נשמות המשתייכות לתורת עוה"ז, ב' נשמות המשתייכות לתורה שבעוה"ב, ואין בן דוד בא עד שיתגלו כל חלקי התורה שבעוה"ז, וזה תלוי בריבוי ההולדה שע"י ריבוי הנשמות המשתייכות לתורה שבעוה"ז או יתגלו כל חלקי התורה שבעוה"ז, ותיכף שיכלו כל הנשמות שבגוף אלה המשתייכר לתורה שבעוה"ז שיתגלו על ידם כל חלקי התורה שבעולם הנה יבוא בן דוד, שאין לו על מה להמתין, ואח"כ הנשמות הנולדות אחרי ביאת המשיח הם נשמות האחרות המשתייכות לחלקי התורה שבעוה"ב, שהיא סוד שבסודות שאין בה שום תערובת של פשט דרש רמז המדברים בענינים הגשמיים של עוה"ז, ולכן בכל יום יכולה האשה להוליד, דדוקא בזה"ז שהנשמות מעורבות טו"ר מוכרחים להתעקב בעיבור להתברר בירור אחר בירור ואח"כ בניקה ואח"כ בגדלות, וכל א' מג' זמנים אלו צריך לו תיקון בפ"ע, לפי הגבול אשר גבלו לו, משא"כ לעת"ל אחרי ביאת המשיח שהכל בבחי' טוב הגמור מאין צורך לעיכוב זמנים, ותיכף שהאשה מתעברת ברגע כמימריה נתקן אותו התיקון הנחוץ לבחי' העיבור ותיכף שתלד נתקן וזלד בבחי' הניקה, ותיכף נגדל בבחי' הגדלות הגמור. (י) ומהאמור בזה יש לבאר מאמר הגמ' בברכות (ר"ב) ואמר ר' זלבו אר"ה כל הנהגה מסעודה

חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות שנא' קול ששון וקול שמחה וגו' ואם משמחו מה שכרו, אמר ריב"ל זוכה לתורה שניתנה בה' קולות, שנא' ויהי ביום ה' בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השופר וגו' ותאלהים יענגו בקול ע"כ, וראוי להבין למה תלה חיוב השמחה בהנאת הסעודה, הלא גם בלי הנאת סעודה ישנו במצות שמחת חתן וכלה, גם מה שאלה ואם משמחו מה שכרו, הלא שכרו פשוט שמקיים מצות ה' קולות הכתובים בחתן עצמו, וכן יש להק' להפ"ד מכיון שאם משמחו זוכה לתורה א"כ אם אינו משמחו עונשו צריך להיות שלא יזכה לתורה, גם איזה שינכות יש לשמחת חתן וכלה עם התורה, שאמרו זוכה לתורה שניתנה בה' קולות, גם לאיזה בחי' תורה יזכה לא פורש. (יא) אמנם להאמור י"ל דמ"ש ואינו משמחו היינו בדי"ת פקודי ה' ישרים משמחי לב דלפי"ה דקיום מצות פו"ר קשורה עם גילוי חלקי התורה, א"כ הנהגה מסעודת חתן וכלה סעודה הגשמית צריך לשתתף"ז שמחת התורה הרוחנית להגיד איזה חידושים בתורה, שאותה היא המצוה שלמה בתקונה בחלק הגשמי פו"ר חלק אוצר הנשמות, בחלק הרוחני גילוי ניצוצי אורות התורה באוצר התורה, וזה אומרו זוכה לתורה שניתנה בה' קולות, ו"א שמן השמים יעורר לו לזכות לאותו חלק התורה המתניח לאותה הנשמה החדשה שתבוא בעולם ע"י החתן והכלה ושיתגלה על ידה, בבחי' תורת עוה"ז וגם לתורת עוה"ב המתניח לאותה הנשמה ג"כ.

(יב) א"נ ואינו משמחו ר"ל שאינו מתאר לו שע"י מצות פו"ר הגשמית משיג פו"ר הרוחנית דהיינו שע"י גילוי הנשמות בעוה"ז או זוכה לגילוי חלקי התורה בעולם ומקרב הגאולה, שע"י תיאור זה ה"ז משמחו שמחה כפולה באשר שיש לו שכר כפול שמקיים מצוה כפולה פו"ר גשמית, ופו"ר רוחנית, ולזה לעומת זה איתיה בשכר במדה כנגד מדה זוכה לתורה שניתנה בה' קולות, היינו שיוכח גם הוא להוציא כל חלקי תורתו מה שקבלה נשמתו בה"ס ע"י ת' קולות.

(יג) ומ"ש ואם אינו משמחו עובר בה' קולות, ולא אמר דבר בהפכו שאינו זוכה לתורה, כיון בזה לומר דמלבד שאינו זוכה לתורה אלא גם עובר בה' קולות,

דלפי"ה בדברינו מה שבא החיוב יותר בזה מפני שהיה מקום חשש שהאב מטבעו יפריע בעד בנו בקיום מצוה זו, מפני שידוע ובקי ומכיר שסו"ס מוכרח הבן לעיוב את אביו ואמו אשר גדלוהו, והיו אותו איש, ודבק באשתו, ומקיים בעצמו אשר לא ידע את אביו ואמו, וזה לצער ותוגה לאביו ואמו שזרים יאכלו חילו ונחלתו, שכונת מציונו בהחמות ששונא את כלתה מטע"ז עצמו שאומרת אוכלת כל עמל בני, וע"כ באה האזהרה, שאדרבה על האב מוטל החיוב להשיאו אשה מכיסו וממונו, ומכ"ש שלא יפריע לו דאיש ואשה שזכו שכינה שרויה ביניהם, ומכיון שא' מג' שותפין שהוא הקב"ה שרוי ביניהם, א"כ כאילו גם ב' השותפין האחרים אביו ואמו שרויין ביניהם דהשתוף וג' הקב"ה הוא משלב הקשר של ג' שותפין יחד עם הקשר של אשתו שהוא מנוג זוגין וכמו שמוזג וזוג האיש והאשה יחד גם מווג זוג האב והאם עם הבנים יחד, ואין לחשוש פן ח"ו יבואו לירי כך שלא יכירו אביהם ואמם ח"ו.

(ז) ועוד טע"א שהנה מה ששכינה שרויה ביניהם הוא מפני שבצרוף שניהם הרי הם בבחי' דבר שלם, שאין השכינה שורה על דבר פגום או חסר, וכ"ז שב"א לעצמו הרי הוא בבחי' חסר חצי גוף ואין השכינה שורה עליו, וכאשר מוודווגים יחד בבחי' איש ואשה שזכו שאין ריב ביניהם ח"ו והמיד הם באהבה ואחוה ושלים וריעות או הם בבחי' גוף שלם והשכינה שרויה ביניהם, וא"כ הוא הדבר באב ואם כ"ז שלא ישתדלו להשיא אשה לבניהם, הרי הם כאילו הולידו דבר חסר, דכ"ז שלא נשא אשה הרי הוא בבחי' חצי גוף, ואין לך חסר יותר מזה, וכל מה שיעשה הבן במצות ומע"ט הרי הם בבחי' חסר מפני שנעשו מדבר חסר, ואין לך פגם יותר מזה וע"כ מצוה על האב להשיאו אשה שע"ז גם האב משתלם, ויתייחס עליו שהוליד ויצר דבר שלם והרי הוא מגיע לו חלק בכל אותה השלימות של הבן ולזה מצוה זו יצאה מן הכלל שגם אחרי י"ג שנה מוטל על האב החיוב להשיאו אשה דמצוה זו נוגעת גם לו לשלימותו ולכן אין לה זמן וגבול דכ"ז שלא נשא אשה אפי' נעשה גדול בן כ' ויותר מצוה על האב להשתדל להשיאו אשה ואמנם מכיון שאין זה אלא דברי קבלה מדברי הנביא ירמיה (כ"ט) שאמר פסוק זה וקחו לבניכם נשים וגו' ולא נמצא שום רמז בזה בתורה לזה ראו זאת הפוסקים שאין זה מצד חיוב הגמור מעצם הדין אלא מצד עצה טובה מטעם האמור ולזה השמיטוהו דלא כל אור"א יש לו האפשרות לזה.

(ח) והנה ביבמות (ס"ב א') אמרו אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף ופירש"י שם שאוצר הנשמות שמו גוף, ועד שיכלו כל הנשמות שבתוכו או יבוא המשיח, וראוי להבין מה תלוי זה עם ביאת המשיח, הלא אמרו בשבת (ל' ב') עתידה אשה שתלד בכל יום וא"כ אם לא הספיקו לכלות כל הנשמות שבאוצר לפני ביאת המשיח יכולים לבוא אחרי ביאת המשיח, ועוד אם כל הנשמות שבגוף צריכים לבוא לעולם לפני ביאת המשיח, א"כ מה נשאר לאחר ביאת המשיח, שתלד האשה בכל יום, ואיזה נשמות הם הנולדים אחרי ביאת המשיח מאיפוא מקום מוצאם ומקום תחנותם.

(ט) האמנם כבר ידוע מ"ש ר' האריז"ל בס' נגיד ומצוה דכללות כל הנשמות הם ס"ר והתורה היא שורש נשמות ישראל, ולכן יש כנגדם ס"ר אותיות בתורה וזהו ר"ת ישראל י"ש ש"שים ר' בוא אותיות ל'תורה וכמו כן יש ס"ר פירושים בתורה, ולכל פ' יש כנגדו שורש נשמה א' בישראל ע"ש, עוד ידוע דהתורה כוללת ד' חלקים פרד"ס, וכל חלק כלול מכולם, והסוד שניתן לנו בעוה"ז הוא רק פר"ד שבסוד אבל הסוד שבסוד הוא נשאר

ר"ל כאילו הוא עצמו לא קיים מצות פו"ר כראוי, א"נ כאילו עובר על התורה שניתנה בה' קולות דהתורה היא בבחי' כלה לישראל כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה ודרו"ל א"ת מורשה אלא מאורסה, וכל ה' קולות הכתובים בקול חתן וגו' שייכים בתורה, ולכן המשמחו וזכה לתורה שניתנה בה' קולות.

(יד) מעתה אני מאחל לכל אלה שהשתתפו בשמחתנו שמחת חתן וכלה בסעודה הגשמית ובסעודה הרוחנית בחי' הנואמים והשומעים שיחד כולנו נזכה לשמחה שלימה בשמחת התורה בלעתידי בביאת גואל צדק בב"א.

דרוש נד

(ב) ליום השביעי של החתונה

(א) רבותי! הזכרנו שמחת חתן וכלה הרוחנית ז"א דעם ישראל מתחתן עם התורה המתייחסת בשם כלה, וכן ארו"ל ע"פ תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה, וכן אמרו יומא דכלה ז"א יום הדרשה, וכן אגרא דכלה דחזקא מבו' מכ"ז שהתורה נק' תמיד בשם כלה, ועם ישראל הם בעלה של הכלה, אבל הדבר תמוה, אם עם ישראל נק' בשם בעל, מה זאת שאמרו ו"ל בענין ספירת העומר בו' שבועות שהם דוגמת ו' נקיים שסופרת האשה לבעלה, הלא תמיד הו' נקיים שייכים להכלה, לא להבעל.

(ב) וכן מצינו במק"א שכינו לעם ישראל בשם אשה כמ"ש בספרי אמרה כנ"י לפני הקב"ה אשה שגרשה בעלה וכו' כלום יש להם זע"ז כלום, אמ"ל איזה ספר כריתות אמכם וכו' ע"כ, הרי דכינו לעם ישראל בשם אשה, וכן מצינו שאמרו על מ"ש בגמ' דבזמן מת"ת כפה הקב"ה עליהם החר כגיגית וכו', דכפיה זו היא דוגמת החופה שעושים לכלה שהכניסן תחת החופה כמו שמכניסין התחתן להכלה, ע"ד שאמרו ע"פ צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעיטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, דביום חתונתו זה יום מת"ת ע"ש, הרי דעם ישראל נקרא בשם כלה.

(ג) חוץ מכל הסתירות הנ"ל, ישנה עוד סתירה, שמכאן נר' דעם ישראל נתחתן עם הקב"ה שהכניסם תחת החופה, והקב"ה נק' החתן של עם ישראל, וכאן אנו מייחסים הכלה לתורה וישראל לחתן שהם מתחתנים עם התורה, ואיך יכונן כל הסתירות הנ"ל.

(ד) ואמנם באשר נתבונן קצת נראה, דאין כאן שום סתירה וכולהו איתגהה, הגה חו"ל אמרו דהקב"ה ואורייתא וישראל חד ביניהם ר"ל שהתורה היא מטרוניתא דקוב"ה, ועם ישראל עם בחר לו יה להיות לסגולה, דוגמת התורה, ועם שקוב"ה הוא בבחי' בעל של כל הברואים דכ"ע דיליה, אך מאהבתו לעם ישראל בחר אותם להיות לו לעם סגולה ולהיות לאחדים עם התורה כמ"ש אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ז"א שרצה שנהיה לאחדים עם התורה, שאז גתיחס ביחס א' עם התורה ונהיה כולנו מתייחסים ביחס מטרוניתא דילי' (ה) ובכן טרם קבלת התורה, ז"א טרם האיחוד והחיבור עם התורה שנתייחס ביחס התורה צוה עלינו לספור ו' נקיים להטהר ולהיות ראויים לקבלת התורה, ז"א להיות מחוברים לאחדים עם מטרוניתא דקוב"ה, ולזאת כפה עלינו החר כגיגית בזמן קבלת התורה, שרצה להתחתן אתנו והכניס אותנו אליו לחופה ע"י כפיית החר, נמצא דעיקר יחס החתן הוא לגבי קוב"ה, ויחס הכלה הוא להתורה ועם ישראל, דשניהם נק' כלה לגבי קוב"ה, ומה שאנו מייחסים תמיד יחס כלה לתורה ולא לעם ישראל

דמתייחסים אותם רק ביחס אשה ולא ביחס כלה, הוא מפני שהתורה אינה משתנית לעולם ועומדת בשלימותה תמיד כל הימים, ויחס כלה ז"א לשון כלולה היינו שכלולה בכל השלימות, משא"כ עם ישראל דאינם תמיד במעמד א' דלא כל הזמנים שוים בהם, דכאשר אינם עושים רצונו של מקום, ל"ש לייחס עליהם יחס כלה, דהיינו שכלולים בכל השלימות, דהרי ע"י תחטא הם פגומים וחסרים, לזה מתייחסים ביחס אשה דחסר לה הכנה לגבי בעלה, וכאשר עושים רצונו ש"מ, לא לבד דמתייחסים ביחס כלה ע"ש שלימותם בדוגמת התורה, אלא דעוד יותר דמתייחסים גם ביחס בעל לגבי התורה ע"ד שאמרו ובתורתו יהגה יומם ולילה, דכאשר האדם הגה בתורה או התורה נק' תורתה היינו קנינו הפרטי והוא נק' בעלה, היינו בעל התורה, דבעלות התורה מתייחסת אליו.

(ו) וזהו מה שתיקנו בברכת התורה אשר בחר וכו' ונתן לנו את תורתו, ר"ל דנתן לנו בעלות של התורה להיות מתייחסת אלינו בשם תורתנו, ואנו בעליה, עם שהיא מטרוניתא דקוב"ה, וזהו קוב"ה התורה וישראל חד ביניהם, ז"א דלפעמים דעם ישראל והתורה מתייחסים בשם מטרוניתא דקוב"ה, ומכיון שהם מטרוניתא דיליה, ממילא שהם נחשבים לגוף א' דוגמת בעל ואשתו, ולפעמים קוב"ה ועם ישראל מתייחסים אחד, דהיינו דשניהם נק' בעלה דמטרוניתא היא התורה הקדושה, שכאשר עוסקים בתורה נקראים הם בעלה של התורה, ז"א שמתאחדים ומתחברים עם קוב"ה בבחי' ואתם הדבקים בה', ואנו מתייחסים גם הם בעלה דמטרוניתא דוגמת קוב"ה, וזהו חיים כלכם היום, ז"א ע"י שהם בעלה דמטרוניתא, או בהכרח שיהיה להם אותה הסגולה של קוב"ה וזאת חי וקיים, וגם אותה הסגולה של המטרוניתא שכתוב בה כי היא חייך ואורך ימך.

(ז) אנו תקוה שהימים הנאלה הנזכרים ונעשים שהם תוך ז' ימי חופתנו של קבלת התורה שמתנוצץ בהם אור כי יהל אותה התארה של בחי' מאמר הפ' ביום חתונתו שאמרו עליה רז"ל הוא יום מתית, הם ישפיעו עלינו שנהיה באמת בבחי' קוב"ה ואורייתא וישראל חד ביניהם, ואז נזכה לסיים הפ' וביום שמחת לבו ע"פ דרו"ל זה בנין בית הבחירה שיבנה בב"א.

דרוש נה

(ג) לגישואין

איתא במ' סוטה (י"ז א') דרש ר"ע איש ואשה שזכו שכינה ביניהם וכו' ע"כ.

(א) הנה רש"י ד"ל כ' לפרש וז"ל זכו, ללכת בדרך ישרה שלא יהא הוא גואף והיא נואפת, שכינה ביניהם, שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהם, יו"ד באיש וה"י באשה, ע"כ, והע"י פי' וז"ל זכו שיש שלום ביניהם, שכינה ביניהם, כי שם ה' שלום, ועליהם נאמר וידעת כי שלום אהליך וגו' ע"כ, והנה לב' הפי' הנ"ל לשון זכו וכו' אינו מיושב, דבין לפירשי' שהולכים בדרך ישרה ובין לפי' ע"י שיש שלום ביניהם היה צ"ל לשון דמשתמע בו עבר הנה עתיד דהיינו שכן הולכים תמיד בעבר הנה ועתיד בדרך ישרה או בשלום, אבל לשון זכו משמע לשון עבר שזכו בעבר בזכיה כזו, וזאת הזכיה מזכה אותם להיות השכינה שרויה ביניהם, גם הלשון משמע דשניהם שקולים, דהאיש והאשה שניהם שקולים בזכיה זאת, וגם שברגע א' קיבלו זכיה זאת, ולנו לדעת איזה זכיה היא זאת שבאה לשניהם ברגע א' ושקולים בה.

(ב) ונראה דהדברים מגיעים לדברי הגמ' בפסחים (מ"ט ב') לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא

מאכיה. מפני שהלחין וידע ההבדל הגדול שבין ברכת יעקב לברכתו הוא.

(ז) ובאגב יש לדקדק במאמר הגמ' דפסחים הג"ל באומר לעולם וכו' (א) מה כוין באומר לעולם (ב) מדוע

בא הדמיון לענבי הגפן בענבי הגפן (ג) מה זה נאה ומה זה מתקבל (ד) וכן במ"ש ולא לע"ה משל לענבי הגפן

בענבי הסנה דבר מכווער אינו מתקבל, מה זה מכווער ומה זה אינו מתקבל? ונראה דכוין באומר לעולם לאפוקי

מאותם הרעות המשובשות דיש חי' בין הומנים, דרע בומנים הקודמים שהיה כבוד תורה ויש דין ת"ח וחת"ח

הי"ל ערך חשוב, משא"כ בומנים אלה שאין לנו דין ת"ח, והתורה אולא ומדלדלא ואין חשיבות לת"ח בין במובן

הרוחני ובין במובן הגשמי ואין דורש לו ומבקש, הרוב הת"ח בזה"ז טובלים חרפת רעב רחיל, אין שום תגיון

לומר דימכור כל מה שיש לו וישיא בתו לת"ח ע"ז בא באזהרה לעולם וכו' דגם במצב של הוה"ז דמצב הת"ח

כשפל המדדנות בכל המובנים, דעכ"ז ימכור כל מה שיש לו וישיא בתו לת"ח, ו"א דעם דהת"ח לית ליה מגרמיה

כלום ואתיא רקם רקם ואין לו במה לפרנס ב"ב, דעכ"ז ימכור כל מה שיש לו בכדי להחזיקו לתומכו ולסעדו,

שכדי שיהיה לו האפשרות להתחתן, וגם לכלכל את ביתו בעתיד אחרי הוצאתו עד שה' יומין לו פרנסתו ממקום

אחר, ויען מה, משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל, ו"א דוגמת הגפנים שאם יטע אותם בלי הרכבה

ממין שאינו מינו רק מין במינו ישאר טעמם וריחם במ, והם נאים ויפים במראיתם ובטעמם, תאזהר לעינים

ונחמדים וטובים למאכל, כן הדבר בבית ת"ח שהבנים הנולדים מהם יהיו נאים במעשיהם ומקובלים על רואיהם

כל רואיהם יכירוהו ורע בירך ה' כולם קדושים, כולם טהורים, אין בהם שום תערובת פיגול ח"ו אשר לא ירצה

לא כן בת ת"ח לע"ה או בת ע"ה לת"ח, דבר מכווער אינו מתקבל, דוגמת המרכיב ענבי הסנה בענבי הגפן שהפירות

היוצאים מהם הם מבווערים במראיתם ואינם מקובלים לאכילה וכן הדבר בבני תערובת ת"ח וע"ה, הבנים לא

יתיו נאים במעשיהם ואינם מקובלים על רואיהם, כי איתה התערובת של ע"ה שבתוכם משפעת עליהם לרעה

באיכות מעשיהם שיתיו רוחקים מחינוך הטוב של מסורת אבות כי תענף תולך אחרי השורש ורוק חוטא אעיקריה

קאי, וא"כ נראה הדבר למכור כל מה שיש לו וישיא את בתו לת"ח, כי תמורת דב"ז יזכה בחליפין בגטיות דומות

לשרשים נחמדים למראה ויפים להשכיל וראי ה' חרדים על דברו.

(ח) ומהאומר בזה יש לפרש מאמר הגמ' בפ' יש נחלין (ק"ט א') אמר אליעזר, לעולם ידבק אדם

בטובים, שחרי משה שנשא בת יתרו יצא ממנו ויהנות, אהרן שנשא בת עמינדב יצא ממנו פינחס, ופינחס לאו

מיתרו אתי והפתיב ואליעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל, מאי לאו שלקח מבנות פוטיאל שפיטם עגלים

לע"ה, לא דאתי מיוסף שפוטט ביצרו, והלא שבטים מבנים אותו ואומרים ראו בן פוטי זה שפיטם אבי אמו וכו', אלא

אי אבה דאימיה מיוסף אימיה דאימיה מיתרו, ואי אבה דאימיה מיתרו אימיה דאימיה מיוסף, דייקא נמי דכתיב

מבנות פוטיאל תרי ש"מ ע"כ דכור אומר לעולם, לתורות נתן דבכל עת חסן שייך דין זה ואין חי' בין הומנים, דגם

בזה"ז שאין לנו דין ת"ח לא כל אפיא שוין בזה"ז דגם הת"ח שבזמנינו יש להם מעלה לענין זה להדבק בהם,

והרי הם מתחתנים ביחס טובים בערך הע"ה שבזמנם, ע"ז אצ"ל יסתח בזרוז כשמחל בזרוז.

(ט) גם כוין באומר לעולם לומר דהגם דההתחתן הוא איש גדול מורם מעם גדול בתורה ונראה ואין

בת ת"ח, וישיא בתו לת"ח, משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל, וכן אמרו בפ' יש נחלין (ק"ט א') אריא לעולם ידבק אדם בטובים וכו' ע"ש, והנה כאשר יהיה הדבר כזאת, והאשה בת ת"ח והאיש ת"ח, דמתייחס על שניהם לשון זכיה, והאיש זכה להדבק בטובים בת ת"ח, והאשה זכתה להדבק בטובים בת"ח, והרי זכיה זו שקולה לשניהם, ושניהם זכו בה ברגע א', וע"ז כוין ר"ע באומר איש ואשה שזכו, ר"ל שזכו בעבר בזמן נישואיהם שבאו לידי זכיה השקולה לשניהם, שהאיש לקח בת ת"ח, והאשה לקחה ת"ח, או יהיו בטוחים בלעתי"ד ששכינה תהיה שרויה ביניהם לתמיד, שלא ישלוט ביניהם שום שטן ופגע רע.

(ג) עוד י"ל איש ואשה שזכו, היינו באופן שניכר לכל הוכייה, דהיינו למשל שהאיש הוא ממזרח והאשה ממערב, דמעולם לא יעלה על הדעת דיבואו לידי קירוב, והנה פתאום, המזל נזנח, זה סימן דהם בני זוג א' שהתכרו עליהם, מ' יום לפני היצירה בת פ' לפ', ובודאי ששכינה תהיה שרויה ביניהם כל ימי חייהם, מאחר דכל א' הוא בן זוג להב', ושום שטן ופגע רע לא ישלוט במעשה ידיהם. (ד) וענין הוכייה בהשראת השכינה שביניהם, הוא חוץ מהאומר דלא ישלוט שטן ופגע רע ועין הרע ביניהם, עוד זאת, דיהיו מוצלחים ומבורכים בכל מעשיהם תמיד כל הימים בבנים וכנות בעושר וכבוד והצלחה מרובה ע"ד שמצינו ביוסף הצדיק דכתיב ביה וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, וכן בדהע"ה כתיב ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וכו' עמו דע"י שהיה ה' עמהם היו מצליחים ומשכילים תמיד במדה גדושה בלי גבול, כיון שהברכה היתה באה ישר דרך ה' ממקור העליון אסב"ה שאין לו מדה וגבול, משא"כ אם היתה באה ע"י אמצעי שליח שתוא בעל תכלית, או גם הברכה היתה באה מהגבלת ומצמצמת, דוגמת אותו האמצעי שבאה על ידו, דלא עדיפא מגברא דאתיא מחמתיה.

(ה) ובזה פ' המפז"ל (ע"י דרכי הים קמ"ב ב') ענין הברכה שבירך יצחק אע"ה לבנו יעקב אע"ה באומר אליו, ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, דהרואה יראה, דיש איזה שינוי לטובה בברכה זו, ממה שבירך אה"כ לעשיו, באומר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושביך ומטל השמים מעל, דבברכה זו לא הוזכר שם ה' ולא רוב דגן ותירוש, גם שבברכת יעקב אמר מטל השמים ומשמני הארץ סתם, ובעשו אמר מושבך מטל השמים מעל, גם יש לדקדק מדוע במשמני לא אמר ומשמני דוגמת מ"ש מטל.

(ו) ואמנם להאמור הטובה כך דיצחק אע"ה רצה לברך את בנו יעקב במדה גדולה בלי גבול, ולזה הוזכר שם ה' "האלקים" ו"א שהגתינה תהיה ישר מיד האלקים שאין לו מדה וגבול ואינו בעל תכלית, ולא ע"י אמצעי בעל תכלית שיש לו מדה וגבול, והוא מטל השמים ו"א מעין אותה הברכה של טל השמים שאינו פוסק לעולמים כידוע במ' תענית כן הברכה תהיה מעין דוגמא של הטל שלא תפסק לעולמים, עד כדי כך ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש ו"א שכל משמני הארץ במילואם יהיו לך ורוב דגן ותירוש אשר לא ימד ולא יספר, משא"כ בעשיו, לא בירך אותו בשם ה' להורות דהברכה תהיה מוגבלת ע"י אמצעי בעל תכלית במדה וגבול, והוא משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל ו"א דגם המשמני הארץ יהיו מוגבלים, רק במושביך במקום קביעותך, וכן בטל השמים, רק מעל ראשך, היינו מקום קביעות ראשך, אך לא בכל אשר אתה פונה תהיה פונה והצלחה אליך הלאה אלא במדה מוגבלת, ומטע"ז וישטום עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו, אך שגם הוא קיבל ברכה